

There are no translations available.

Аз таърих ба мо маълум аст, ки ҳар риштае аз илму дониш ва касбу ҳунари саргузашти ҳоси ҳудро дорад.

Масъалан, адабиёт таърихан ин вазифаро доштааст, ки мардумро барои дифоъи Ватан барангезад ва шӯроати онҳоро боло барад, то ин, ки ба муқобили душман истодагарӣ карда тавонанд. Ҳар як байти Шохномаи Абулқосим Фирдавӣ чунин шиорест дар роҳи муқориза бар зидди душманони миллат ва кишварии мо. Ба ин муносибат метавон афзуд, ки илми тиб низ дар ибтидои пайдоиши ҳуд барои беҳбудии ҳисмӣ ва рӯҳии қавму миллатҳои қаҳон созон дода шудааст. Ба сабаби он, ки илми тиб дар саҳнаи зиндагӣ аз ҳама муҳимтар ва ғустурдатар буд, қонуну қоидаҳои бисёр қиддӣ барои татбиқи он иншо қардида буданд.

Кишварии Юнон дар таърихи қарҳанги қаҳонӣ яке аз марказҳои муҳими илмӣ ва қарҳангӣ ба шумор мерафт ва ақсарияти илмҳо дар ин кишвар рушду нумӯ қардаанд. Яке аз он илмҳо илми тиб буд. Табиб ва қайласуфи машҳури юнонӣ Гиппократ (дар ҳудуди 460-370 қабл аз мелод) барои ба танзим даровардани қонуну қоидаҳои ин илм Савгандномаеро тартиб дод, ки мебоист табибони Юнон аз рӯи он бо беморон муомила қунанд. Ин Савганднома дар таърихи тиб бо номи “Савгандномаи Гиппократ” машҳур аст. Савганднома дар ҳудуди 500 сол пеш аз мелоди Масеҳ дар асри Букрот (Гиппократ) ва мактаби вай навишта шудааст. (Бо тағйири андак дар қисмати оғози он, ин Савгандномаро инҷо зикр менамоем):

“Ба он қи, ки ақида дарам савганд (қасам) ёд меқнам ва Ҳудоро шохид ва ғувоҳ меқирам, ки ба ин савганд ва масъулиятҳои марбути он бо тамоми қудрат ва тавоноӣ, ки дар ниҳоди илму дониши ҳеш суроғ дарам, амал менамоем.

Ба уҳдаи ҳеш меқирам, ки устодони ҳудро ки маро дар ёд додани ин маслак (ихтисос) қумак ва роҳнамоӣ қардаанд, монанди волидайнӣ ҳуд доништа ва дар сурати лузум аз дороии ҳеш (молу сарват) дар ҳақашон дарег намеқнам ва назар ба хоҳишашон эҳтиётоташонро бартараф намуда, қисарони онҳоро монанди бародарони ҳуд меқонам. Ва дар сурате, ки ҳоста бошанд, ки илми тибро қаро қиранд, бидуни қирифтани ҳаққузаҳма (музди қор) ин қасби шарифро ба онҳо меомузонам.

Таълимот ва дастуроти тиббӣ ва дарсҳои назарӣ ва тамоми маълумоти лозимаро танҳо ба писаронам, писарони устодони худ ва дигар писароне, ки шартҳо ва қонунҳои таъбабатро бипазираанд, тадрис хоҳам кард ва омӯзиш хоҳам дод. Дар ғайри он, ба ҳеҷ каси дигар ин хирфаро (иҳтисосро) нахоҳам ёд дод.

Парҳези ғизоиро (хурокиҳоро) назар ба зарурати беморон мутобиқи дониш ва илми ҳеш муайян менамоям ва агар зараре дошта бошанд, ғавран аз он ҷилавгирӣ хоҳам кард.

Назар ба хоҳиши афрод ё ба иродаи худам ҳеҷ гоҳ дорухое, ки ҳаёти инсонро таҳдид кунанд, нахоҳам дод.

Ҳеҷ гоҳ муртақби сакти ҷанин нахоҳам шуд ва абадан барои ин мақсад ба қасе машварат нахоҳам кард.

Бо осоиши хотир ва вичдони пок дар иҷрои касб ва иҳтисоси ҳеш машғул буда ва ба Худованд савганд ёд мекунам, ки амалиёт ва таъбабатҳои сангинро худсарона нақарда ва ба аҳли фан воғузур менамоям.

Дар ҳар қаре, ки дохил мешавам, барои беҳбудии ҳоли беморон кӯшиш хоҳам кард ва аз ҳар қори дигаре, ки нописанд ва зишт бошад, яъне қорҳои ноҳинҷори ҷинсӣ бо қанон ва мардон, ки ҳоҳ гулом бошанд ва ё озод ба таври ҷиддӣ худдорӣ менамоям ва аз он қорҳо дурӣ меҷӯям.

Он ҷи дар аснои (вақти) мушоҳидаҳо ва муоинаҳо (ташҳисҳо) аз бемор ва атрофиёни вай мебинам ва ё мешунавам ва ё бароям қашф мешавад, ба худ иҷоза намедаҳам, ки ба қасе онро қош намоям, балки дар ҷумлаи ғанҷинаи асрори тиббӣ онро ҳифз хоҳам кард.

Агар тамоми ин Савганднома ро таъбиқ кунам ва аз самараҳои (неъматҳои) зиндагӣ аз

хирфаи (касби) худ бархурдор шавам ва хамеша байни мардумон ифтихорманд ва сарбаланд бошам. Вале агар онро хилоф кунам ва аз руи ин Савганднома амал накунам, аз неъматҳои зиндагӣ, хирфа ва ихтисоси худ баҳра набарам ва байни мардумон сарафканда ва шармсор бошам”.

Дар рафти ин ҳатаре, ки бо номи коронавирус дар ин ҷанд моҳи охир ба сари кавму миллатҳои ҷаҳон омад, ҳамаи табибони ҷаҳон, махсусан табибони тоҷик бо ҳисси масъулияти бузург аз ин “Савгандномаи Гиппократ” ба таври ҳамачониба истифода намуданд ва ба он содик монданд. Бо вучуди он, ки ин беморӣ яъне коронавирус аввал дар кишвари Хитой аз вучуди худ дарак дода буд, он бисёре аз давлатҳои дигарро гофилгир кард. Дар боби ҷузъиёти ин мубориза метавон гуфт, ки одамон барои муқобилият бо ин беморӣ омодагии лозимаро надоштанд. Ба ин маъно, ки аксар намеридонистанд, ки давои ин беморӣ чист? Ва решаҳои ангезандаи ин беморӣ аз чи иборатанд? Барои пешгирӣ кардани он чи чораҳои мушаххасе зарурат дорад? Бо вучуди ин мо шояд он гардидем, ки табибони тоҷик ба гуфтаи маъруф: “Бо дасти урён дар муқобили шамшери аҷал саф орошанд”. Яъне омодаи муқовимат ва мубориза шуданд. Холо, ки ин сатрҳо навишта мешаванд, ҳамзамон ин мубориза давом дорад. Аз пойтахт шуруъ шуда, то ҳама ноҳияҳои ҷумҳурӣ бо ҳама василаҳои дастрас ба муқобили ин вобод аср муборизаи беамон бурда мешавад. Аллакай гуфта метавон, ки дар бисёре аз самтҳои ин мубориза табибони тоҷик бо қомеъҳои назаррасе ноил гардидаанд. Рӯзе фаро хоҳад расид, ки Тоҷикистони офтобии мо чун ҳамаҷа дар ҷаҳони софӣ бегубори беҳдошти умумӣ зиндагии солимро давом хоҳад дод. Ин мушкилот паси сар хоҳанд шуд. Ва он чи дар таърихи ибтидои асри XXI-и тоҷик (2019-2020) боқӣ мемонад, қорнамоӣ ва фидокориҳои табибони ҳалки тоҷик хоҳад буд. Ин қорнамоии онҳо далел ва ғувҳои ватандӯстӣ, миллатпарастӣ ва инсонмехварии онҳо буд ва ҳаст. Мо шаҳрвандони оддӣ, ки дорой қасбу қори дигар ҳастем, шояд бевоситаи фидокориҳои табибони ҳудем. Ва ин ҷаҳду талошҳо аз қониби табибони тоҷик барои беҳбудии мардумони кишвар ҳоло ҳам ба сӯи баландтарин қуллаҳои мубориза-яъне ғалаба бар ин беморӣ, имрӯзҳо ҳам идома дорад. Мушоядаи ин саҳнаҳои изтиробангез ва қонқоҳ ҳисси ифтихорро аз доштани қунин табибони далеру қасур вучуди қоро фаро меғирад ва мо ҳудро шояд бевоситаи ин қаҳрамониҳои воқеӣ эҳсос меқунем.

Дидавар Бекзода,

муҳаққик